

sætter som det Vigtigste, skulde man unægtelig tro, at det Vigtigste var Forsvarsvæsenet. Det kan ikke negtes, at naar der af 42 Millioner — det er jo den virkelige Udgift, naar § 27 fraregnes — udgives herved 20 Millioner til vort Forsvarsvæsen, maatte man tro, at Forsvarsvæsenet var baade Alfa og Omega, baade det Første og det Sidste. Men det Bæreste ved det Hele er dog det, at de Sagkyndige, efter hvad man hører fra forskjellige Sider, ikke have nogen Tro til det Forsvarsvæsen, vi have, ikke i alt Fald nogen videre Tilltro dertil. De sige, at der skal ganske anderledes gribes fat og gives langt større Summer ud. Jeg har den Opfattelse, at det vil være umuligt at kunne det, uden at vi paa anden Maade kom til at tilstedes Interesse, der i mine Tanker ere lige saa vigtige og nødvendige. Det er derved blevet klart for min Betragtning, at der kun er to Udveje, ad hvilke man kan komme bort fra det nuværende Forsvarsvæsen, som efter min Mening er ufyldstgjørende, trods det, at vi udgive dertil omtrent Halvdelen af, hvad Arbejdet indbringer. Den ene Udvej er den, som for flere Aar siden blev nævnt, at vi skulle have en lille Hær, ja, der tilspies endogaa fra en vis Side en leiet Hær. Det er en Udvej, som jeg ikke ønsker. Det er i alt Fald klart for mig, at en Hær i almindelig europæisk Forstand med Udrustning og forskjellige dertil hørende Fæstninger kan et lille Folk som vort ikke bringe til Veie. Da jeg nu ikke ynder den lille Hær og endnu mindre den leiede Hær, bliver kun den anden Udvej tilbage, og det er Almenvæbningen, altsaa at man ordner sit Forsvar saaledes, at det passer til et lille Folk, at det bliver baade et Værn og et Opdragelsesmiddel. I denne Retning have jo ogsaa forskellige Forslag, som gjentagne Gange have været fremsatte til Forhandling, pegt, og jeg tør vel haabe efter de Udtalelser, der ere fremkomne baade fra det ærede Medlem for Hillerød (Dinesen) saavel som fra anden Side, at man vilde kunne gaa med til det; thi det har han gjentagne Gange betonet her og ogsaa i sit sidste Foredrag, at han og hans Parti — og det Samme gjentog den høitærede Conseilspræsident med stærk Betoning — vare lige saa frivillige som deres Modstandere, og nu kan det da ikke negtes, at netop Almenvæbningen er Noget, der peger i friskindet Retning. Man tør derfor vel haabe, at der i denne Sag ogsaa vil ske et Omslag fra de ærede Herrers Side, og at de ville være med til at skaffe os et Værn, der passer for et lille og friskindet Folk, altsaa Almenvæbningen. Jeg mener dog ikke, at man meget hurtigt skulde gjøre det Spring, men at man skulde udvikle sig derhen. Jeg tror, det er aldeles klart, at man ikke kan fortsætte paa den Vej, vi ere inde paa, nemlig at skabe en Hær i almen europæisk Forstand. Jeg skal forøvrigt for min Part erkende, at jeg sætter ikke Forsvarsvæsenet som principielt for et lille Folk; jeg har sagt, hvad jeg sætter som

det Principielle, det er noget ganske Andet. Men i konstitutionel Forstand tror jeg nok, det Principielle maa blive det, at der kommer Forstaaelse tilveie mellem Regjeringen og det lille Folks Representanter, at der kommer en god, sund, fremadskridende Udvikling til Stede. Jeg skal ikke her komme tilbage til de Forsøg, der ere skete fra den Side, hvortil jeg hører, paa at bringe en saadan Udvikling til Stede; jeg erkender, at de Forsøg, der bleve gjorte, mislykkedes. Der sagdes til os fra den anden Side: De Herrer maa opgive deres Doktriner om at tvinge Ministeriet bort paa Finantsloven; det kan ikke gaa. Ministeriet skal gaa paa en ganske anden Maade. De kan naae det Samme, naar de blot ikke ville tvinge det igjennem. Jeg for min Part tilstaa, jeg var godtroende nok til at tro, at der var Noget i det, og hvad gjorde vi derfor? Vi toge Hovedhensyn til Folket, vi ønskede ikke stærke Kampe og Brydninger. Derfor, antager jeg, taler, at Loven af 8de November kom, som som et Produkt af denne Tankegang, og der fulgte senere en Finantslov. Thi den Gang, den 8de November var kommet, hvad sagde man saa? Det er kun noget Midlertidigt, der skal en virkelig Finantslov til, og naar den kommer, skulle vi se, saa naas netop det Samme, som I maatte ønske. Den virkelige Finantslov kom, men hvad stod saa i Veien? Saa, sagde man, traadte Udlandet i Veien, og nu hørte vi i Gaar fra det ærede Medlem fra Hillerød, at det egentlig var „Danck Folketidende“, der var traadt i Veien, men naar saa lidt som en Artikel i „Danck Folketidende“ og nogle Skure udenfor Fredericia kan bringe det Hele til at bryde, saa maa jeg tilstaa, saa er nok Overenskomsten ikke ret meget bevendt. Jeg skal ikke komme dybere ind paa det, men sige til de ærede Herrer og navnlig til det ærede Medlem for Præstø Amts 1ste Valgdreds (Scavenius), at, naar han tror, at de Ansøgere, for hvilke han er Talsmand, ere i Fremgang i Befolkningen — vel var han ikke saa dristig som Conseilspræsidenten, der sagde, at Stormen var afslaaet; thi det var endnu at gaa et Skridt længere fremad — saa tager han sikkert feil, og jeg skal sige til de ærede Herrer, som have den Mening, at jeg tværtimod har den Opfattelse, at de Kræfter, som ere ved at gro frem i Folket, særlig de yngre Kræfter, lade sig ikke saaledes storme tilbage. Tanken om Selvstyrelse er en Tanke, mine Herrer, som De ikke kunne trænge tilbage. Den trænge nogle Gudseiere i et lille Land og nogle Andre ikke tilbage; Verdensudviklingen lader sig ikke standse af Dem, mine Herrer. Jeg erkender iøvrigt, at Valgenes Resultat peger tydelig nok for mig i Retning af, at Kræfterne maa brydes, og derfor have vi jo ogsaa hørt den høitærede Conseilspræsident udtale sig paa en, — som det forekommer mig, — saa skarp Maade, som jeg